

Jus Canonicum Practice Explicatum, Seu Decisiones Casuum

Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos, & ad consuetum
Referendi modum accommodatæ. Opus Novum

Complectens alteram Decretalium medietatem, videlicet nonaginta duos
Titulos, à Titulo XX. libri III. de Feudis usque ad finem

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1734

Decisio CLXIII. De exigente Usuras pretii, ab emptore non statim soluti, à
contrahentibus non conventas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62204)

TITULUS XIX.

De Usuris.

DECISIO CLXIII.

De exigente usuras pretii, ab emptore non statim soluti, à contrahentibus non conventas.

SPECIES FACTI.

Sigismundus Nobilis suas aedes suburbanas cum horto, sat amplos fructus ferente, unà cum picturis pretiosis, quibus aedes erant exornatae, propter quas, uti & propter ambulacra ac alia plura ad voluptatem in horto exstructa pretium auxit notabiliter, vendidit Rudolpho pro 5000. florenorum ea lege, ut initio statim sibi solverentur 2000. reliqua autem tria millia successivè scilicet proximis annis singulis unum mille. Post hunc emptionis-venditionis contractum, in quo nulla prorsus mentio facta est de usuris pretii, si non solveretur designatis temporibus, adeoque sine stipulatione aut

pacto de usuris Sigismundus res venditas statim tradidit, Rudolphus emptor autem mille quidem florenos sine mora persolvit, non verò duo millia, uti erat conventum, reliqua autem tria neglexit solvere per 9. annos. Quapropter Sigismundus interpellavit Rudolphum petendo usuras partis pretii debito tempore non soluti, & cum istas utpote non conventas Rudolphus solvere recusaret, dicendo, ad eas se non adstringi, coram Iudice instituta actione petiit solutionem residui pretii non soluti unà cum Usuris. Ventilara igitur est

QUAE

QUÆSTIO.

An Rudolphus teneatur ad usuras non soluti pretii in contractu non conventas?

Rationes Dubitandi.

PRIMA fronte videri posset, quòd non 1. quia usura ex mutuo proveniens, & lucratoria tam Naturali ac Divino, quàm Canonico, quin & Civili in l. 25. ff. de prescript. verb. sunt prohibita. Nicol. Vigel. Meth. Juris Controv. l. 5. c. 1. reg. 56. Mozzius de contract. rubr. de mutuo n. 13. Covar. var. res. l. 3. c. 1. Schultes q. 45. n. 20. § 23. Ergo etiam proveniens ex contractu emptionis-venditionis; quia involvitur mutuum tantum, & sic palliata usura lucratoria qualis est, si præcisè ob dilatam pretii solutionem aliquid exigatur. Laym. l. 3. tr. 4. c. 17. §. 2. v. vel usura. palliata autem usura est prohibita. Nec

2. Dici potest, quòd hæc usura pretii non soluti non sit improbum scelus, sed interesse damni emergentis & lucris cessantis; siquidem hoc non procedit in contractu emptionis-venditionis, cui non convenit interesse extrinsecum damni emergentis & lucris cessantis. l. 2. §. 3. ff. de act. empti. l. ult. ff. de peric. §. summ. rei vend. Molin. tr. 2. d. 368. n. 10. Frideric. Martini in tr. de eo, quod interest. c. 4. §. hæcenus. concl. 1. Confirmatur

3. Ex eo, quòd in materia & in contractu emptionis-venditionis specialiter cautum sit in Jure, quòd usura pretii non soluti non veniant in actionem venditi. per l. 16. §. 1. ff. de usur. l. 2. ff. ad L. Rhodian. §. l. 5. C. de pact. inter empt. & vendit. ergo, licet Rudolphus ex vendito conveniri possit ad solvendum pretium, tamen non potest ad solvendas usuras pretii.

4. Usura non debentur nisi ex duplici causa, nimirum 1. vel ex conventionione, quæ in contractibus stricti Juris, ut est mutuum, debet esse stipulatio. l. 31. l. 41. in f. ff. b. t. in contractibus autem bonæ fidei, ut est emptio-venditio, debet esse pactum in continentem adjectum. l. 3. l. 4. C. eod. l. 2. C. depositi. l. 17. C. Locati. vel 2. ex mora officio Judicis. l. 32. §. 2. ff. b. t. l. 5. in fin. l. 13. in fin. C. de act. empti. l. ult. C. de peric. §. comm. rei vend. mora autem sine interpellatione debitoris Judiciali & extrajudiciali non committitur. l. 32. cit. pr. §. §. 1. ibi: mora fieri intelligitur non ex re, sed ex persona, id est, si interpellatus opportunò loco non solverit, quòd apud Judicem examinabitur. Atqui in hoc contractu emptionis-venditionis per nullum pactum vel promissionem con-

conventæ sunt usuræ, nec moram in solvendo commisit Rudolphus, quia nunquam interpellatus, neque petita ab ipso solutio; ubi enim nulla petitio, nulla mora. *l. 127. ff. de Verb. Obl. § l. 88. ff. de R. J.* ergo ex nullo capite debentur usuræ pretii non soluti.

5. Si adhuc alius superesset titulus exigendi usuras, tunc vel esset res iudicata, vi cuius ad solutionem condemnati non solventes adstringuntur ad usuras. *l. 2. C. de usuris rei jud.* Vel esset damnum emergens venditori, aut lucrum eidem cessans ex rebus venditis. per *l. 41. §. 1. ff. de R. J. § l. 2. C. de usur. § mor.* Vel esset æquitas, cum iniquum videatur esse, ut emptor & fructus rei & fructus seu usuras pretii percipiat ac retineat. *l. 13. §. veniunt autem. ff. de act. empti.* Sed Rudolphus ex nullo ex his titulis adstringitur ad usuras pretii; non ex *rejudicata*, cum nunquam adhuc fuerit ad solvendum pretium condemnatus; non ex *damno emergente vel lucro cessante*; partim quia hæc sunt extrinseca emptioni-venditioni, & in actionem venditi non veniunt, partim quia probari debent, & hæc non possunt; *damnum enim*, saltem ini-

quum, quod compensari deberet, non emergit venditori, qui rem suam frugiferam liberè vendidit & tradidit alteri, & sic se ipsam privavit fructibus rei, emptori liberè concessis, in quem quoque transtulit tradendò dominium; domino autem suo rem fructificare non ignoravit. Adde, quòd ex rebus venditis multæ sint steriles & nullius fructus & utilitatis feraces, uti picturæ, deambulacra horti &c. Neque *lucrum cessat* illi ex non statim recepto pretio pecuniario, qui interea cum eo non fuisset negotiatus, uti negotiatus non fuisset Sigismundus, utpote nobilis. Denique *iniquum* non est, siquis præter fructus rei emptæ sibi traditæ simul etiam retineat fructus seu usuras pretii cum bona voluntate & consensu venditoris; pretium non exigentis per interpellationem, uti noster Sigismundus post lapsos præfixos terminos liberè potuisset; aut fidem de pretio habentis, quo casu, licet aliàs dominium rei venditæ non transferatur, donec solutum sit pretium. *§. venditæ. Inst. de R. D. censetur tamen translatum, si creditò (cul Bist) vendatur, seu si fides de pretio habeatur,*

Rationes Decidendi.

His tamen parùm vel nihil motus intrepidè assero, Rudolphum teneri ad usuras pretii debito tempore non soluti, & ad illas unà cum pre-

tio reddendas à Sigismundo rectè conveniri. *Gabrielius l. 3. tit. de empt. vendit. concl. 4. Covarruv l. 3. varior. resol. c. 4. n. 1. seqq. Franc. Vivius Com.*

Commun. opin. litt. U. v. venditor. ubi notat, id obtinere de Jure Civili, Canonico, & in conscientia, uti & Binsfeld, de Usuris c. 6. q. 6. concl. 10. per rationem, quia Leges id disponentes fundantur in Justitia Commutativa & Naturali æquitate. Molin. l. 2. d. 368. n. 9. §. secunda conclusio. Mynsing. cent. 4. obs. 56. Id autem

Evincitur 1. ex l. Julianus 13. §. 19. & 20. ff. de act. empt. ibi: ex vendito actio venditori competit ad ea consequenda, que ei ab emptore præstari oportet. Veniunt autem in hoc iudicium imprimis pretium, quanti res venit: item usura pretii post diem traditionis; nam cum re emptor fruatur, æquissimum est, eum usuras pretii pendere.

Evincitur 2. ex l. usuras. 2. C. h. t. ibi: usuras emptor, cui possessio rei tradita est, si pretium venditori non obtulerit, æquitatis ratione præstare cogitur. An non hæc clarissima? Ulterius idem

Evincitur 3. ex l. curabit §. C. de act. empti. ibi: curabit Præses provincie compellere emptorem, qui nactus possessionem fructus percepit, partem pretii, quam penes se habet, cum usuris restituere, quas & perceptorum fructuum ratio, & minoris ætatis favor (speciale hic privilegium conceditur minori rem vendenti ad usuras pretii petendas, licet nempe fructus ex re vendita non perceperit emptor) licet nulla mora intercesserit, generavit. Notentur ad præsentem casum verba, partem pretii, quam penes se habet, seu quam partem nondum solvit, &

(R. P. Pichler Decif. Tom. 2.)

verba, licet nulla mora intercesserit, scilicet regularis, quæ primùm inducitur per denuntiationem seu executionem pretii, quæ fuit hæc omiſſa.

Evincitur 4. ex l. bona fides. 50. ff. eod. ubi habetur, quod contra bonam fidem sit fructus rei emptæ percipere sine solutione: sed, qui fructus percipit sine bona fide, tenetur eos compensare: ergo & emptor non solvens pretium, & fructus rei tamen percipiens, tenetur hos compensare, nimirum solvendo usuras pretii non soluti, scilicet legitimas, à statuto vel Consuetudine determinatas, uti in Germania sunt usuræ quincunces, seu 5. pro 100. Hoc videtur satis planum, si res vendita & tradita ferat fructus; si verò fructus non ferat, nova lis est inter Auctores; nam aliqui cum & apud Azorem, Molinæum &c. obligant ad præstandas usuras pretii non soluti, etsi emptor ex re emptæ sibi tradita nullos fructus perceperit, vel percipere potuerit. Fundant se in l. 2. §. l. 13. §. 21. cit. & in rationibus non contemnendis. Consentiant Saxones, cum Daniele Moller. Carpzov. in Jurispr. For. p. 2. consl. 30. def. 6. n. 6. & Berlich. p. 2. concl. 78. n. 14. ita ut usuræ debeantur quincunces, licet venditor non probet vel liquidet damnum emergens vel lucrum cessans ex dilatione solutionis sibi obveniens & de usuris nihil conventum sit. Carpzov. defin. 9. n. 11. Communior tamen apud & cum D. Casp. Manz in p. 2. æquilibrii q. 8. à n. 6. oppositum tenet

* Q

tener & melius probat. Excipit tamen præter alios casus idem D. Manz n. 22. casum, quo quis sciens emit rem ex se sterilem & infrugiferam, v. g. domum picturis refertam & splendidam, hortum floribus & deambulacris ornatum, aucto propter has delicias pretio, uti contigit in præfenti hypothefi; tunc enim emptor frustra se excusat ob fructus non perceptos, quia sciens emit rem, ex qua fructus sperare nequit, censetur ad commoditatem & delectationem, quam cum ipsa traditione & possessione revera adeptus est, respexisse, non ad solos fructus ex horto &c. sibi obventuros.

Evincitur & ex ratione. Inter contrahentes, si ineant contractum mutuo, seu ultro citroque, obligatorium, debet esse æqualitas, ita exigente Natura Justitiæ Commutativæ, ita quidem, ut, si unus contractum implevit, alter quoque implere & contractui satisfacere teneatur. Frid. Martini d. c. 4. concl. 1. paulo ante ampl. r. Binsfeld. de usur. c. 6. q. 6. concl. 3. Laym. l. 3. tr. 4. c. 17. §. 2. n. 12. Sed in nostro casu Sigismundus contra-

ctum implevit ex sua parte res venditas tradendo: ergo & Rudolphus fuit obligatus implere contractum convento tempore pretium, ejusque dominium, usum, & commoditatem dando; quia autem hoc non præstitit, & moram in solvendo pretio traxit, æquum & justum est, ut nunc compenset, quod prius injustè non fecit. Certè venditor non fuit obligatus rei venditæ dominium, usum, commoditatem, & voluptatis capiendæ occasionem in emptorem transferre, nisi & emptor statim, vel convento tempore, daret pretium cum dominio, usu, commoditate: ergo etiam, si non reservatò dominio &c. actualiter in emptorem transtulit rei venditæ dominium & usum venditor, etiam emptor fuit obligatus actualiter convento tempore venditori cedere pretium, ejusque dominium ac usum; & quia hoc non præstitit emptor, jure ab ipso exigitur compensatio, ut æqualitas inter contrahentes observeretur. Nec satis capio, quid huic rationi cum sufficienti fundamento opponere laboraverit Merenda l. 6. contro. Jur. c. 27. n. 4.

Expediuntur Rationes dubitandi.

AD r. diff. Antec. Usura, prout est improbum fœnus, & merè lucrativa, ex solo mutuo proveniens, prohibetur Jure Naturali, Divino, Canonico, & Civili. C. Ant. Usura compensatoria, moratoria, ex alio,

quàm præcisè mutui, titulo proveniens, fundata in Justitia & æquitate, vel approbata à Lege, aut statuto, aut consuetudine, & agnita pro justa & legitima. N. Ant. & Conf. usura pretii non soluti, proveniens ex contractu

tractu emptionis - venditionis, dicitur ac absolute approbatur à Legibus, Justitia Commutativa, & æquitate Naturali, ut vidimus. Unde in hoc emptionis - venditionis contractu non involvitur mutuum tacitum, usura & lucratoria palliata, quæ censetur prohibita.

Ad 2. Negatur, dici non posse, quòd ista usura pretii sit iusta, & non scæus improbum; tale enim non esse, satis probatum manet. Falsum quoque est, quòd interesse extrinsecum damni emergentis & lucri cessantis non veniat in actionem venditi, postquam res vendita est tradita; contrarium enim disertissime dicitur in *cit. l. Julianus 13. §. 20.* Damnum autem utique emerfit venditori, qui fructibus rerum venditarum se privavit, & in emptorem transtulit sub spe suo & convento tempore consequendi pretium, in qua spe receptus, & sic injustè læsus est. Abstraho à lucro cessante, & adverte, in Romano Imperio post recessus Imperii usuras deberi quincunces, etiam ex mutuo, ne dicam ex emptione - venditione, licet nec damnum emergens, nec lucrum cessans probetur. Dein damnum ex fructibus emptori relictis non est interesse extrinsecum, sed intrinsecum; nam rei intrinseca sunt non solum valor rei, sed etiam emolumenta, fructus, & accessiones rei. Falsum item est, quòd usuræ, de quibus non est conventum, non debeantur ex mora;

nam contrarium rursus clarè asseritur in *l. 5. C. de pact. int. empt. & vendit.*

Ad 3. paulò antè notavi, quòd post traditionem rei venditæ etiam in iudicium & actionem venditi veniat interesse extrinsecum damni emergentis &c. & signanter usuræ pretii non soluti. *l. 13. §. 20. cit.* quæ nvis usuræ pretii alias regulariter non veniant.

Ad 4. Transeat *Ma.* non enim ex sola conventionione, aut mora, debentur usuræ, sed etiam ex re iudicata, & æquitate ob damnum creditori emergens aut lucrum cessans, aliisque titulis. Nego tamen *Min.* quoad secundum membrum; mora enim in ordine ad obligationem usurarum inducendam est duplex, *regularis*, quæ oritur ex denuntiatione & sollicitatione, qua debitor admonetur, ut solvat. *l. mora ff. h. t. l. si ex legati causa. l. insulam. ff. de V. O.* quæ mora hic locum non habet, cum Rudolphus nunquam fuerit interpellatus & monitus; ut solvat pretium: & *irregularis*, quæ constituitur ipso jure vel *ex re*; ut si fur, prædo, aut quicumque malæ fidei possessor rem alienam non restituit. *arg. l. 83. §. penult. ff. de V. O. & l. 1. C. de his, quæ vi. item si contractus est ultro citroque, seu mutuo, obligatorius, & unus contractuum implevit, alter autem, quod debet, non præstat.* Menochius *l. 2. cent. 3. casu 220. n. 22.* Gabriel. *l. 3. tit. de empt. vend. concl. 4. n. 6. Berlich. p. 2. concl. 38. n. 13.* & alii ex *d. l. curabit §. C. de act. empt. Fri. l.*

Martini &c. vel *ex persona*, ut si quis debitor sit minoris, & non solvit, scilicet ob favorem minoris ætatis. *l. Minorum. C. in quib. caus. restit. in integ. non est neceff.* In præsentem autem casu Rudolphus commisit moram irregularem, qui contractus fuit ultro citroque obligatorius, & Sigismundus eum implevit, ipse verò non præstitit, quæ debuit, seu intra annum non solvit bis mille, & posterioribus nihil, prout tamen erat conventum; nam interpellatio Juris, quod exigit, ut re vendita à venditore tradita emptor solvat pretium, ne simul mercem & pretium habeat, æquivaleret interpellationi seu exactiõni hominis. *c. fin. de Locato. l. 12. C. de contrah. & committ. stipul.* Dein postet etiam dici, quòd Rudolphus etiam commiserit moram regularem, quia, licet homo, scilicet Sigismundus, eum non interpellaverit pro solutione debiti, tempus tamen solutioni præfixum interpellavit; nam dies interpellat pro creditore. *l. magnam. C. eod.*

Ad 5. Fisi alii tituli omnes abessent, sufficeret tamen mora in solvendo commissa à Rudolpho, ob quam, uti & propter æquitatem Leges emptorem condemnant simpliciter ad usuras pretii non soluti, etsi de interesse, seu damno emergente, vel lucro cessante, nihil doceatur. Dein satis utique patet de damno emergente, si quis rem frugiferam vendat & tradat alteri non recepto pretio; quia se privat fructibus & commodis rei,

atque emptori relinquit, hujusque culpâ illis carere debet. Nec obest, quòd aliqua ex rebus venditis fructus non ferant & steriles sint, uti præstura; nam emptor scivit steriles esse, & nullos præter voluptatem inde fructus vel commoda sperari posse, quo casu usuras pretii solvendas esse supra monui *n. 10.* Quòd autem Sigismundus pretium solutum non applicasset ad negotiationem, nihil impedit, imò, si fuisset negotiatus & inde lucrum fecisset, duplex interesse, unum propter retentum pretium, & alterum pro lucro cessante, deberet præstare Rudolphus. *Myns. loco cit. Gabriel. n. 20. per l. 2. §. ult. ff. de eo, quod certo loco.* Nec verum est, quòd interesse extrinsecum damni emergentis, & lucri cessantis non veniat in actionem venditi, ut supra jam notavi *n. 12.* id quòd etiam in foro interno procedit. Nihil quoque facit, quòd Sigismundus res venditas liberè tradiderit, & sic fructus libera voluntate concesserit, atque in moram consenserit non exigendo solutionem pretii, quia per hoc non remittit usuras pretii, utpote sibi debitas ipso jure, quòd uti & dies, interpellavit pro ipso. Falsum quoque est, quòd fides de pretio sit habita, & res creditò vendita, quia certum tempus pro solutione pretii fuit determinatum: quæ si contigisset intra præfixos terminos, utique pretii usuras non liceret exigere, quia eò usque, & non ulterius Fides de parte pretii fuit habita, sive de in dominium re-

rum venditarum fuerit translatum
sive non, quod nihil interest, licet
enim res fructificet domino, non ta-
men semper sine onere & obligatione
compenlandi fructus simul transla-
tos, quamdiu debitum non præsta-
tur pretium.

Pro coronide adverto adhuc 1.
hanc doctrinam hucusque traditam,
& dispositionem legis curabit §. C. de
act. empt. procedere non solum in
emptione venditione, sed etiam in
aliis contractibus correspondivis, v. g.
in divisione, quoad usuras pretii non
soluti, si altera pars contractum im-
plevit, nempe propter insignem æ-
quitatis rationem. Gabriel. n. 14.
D. Bollis p. 2. c. 6. Modestini Pistor.
vol. 1. cons. 35. n. 28. Daniel Moller.
p. 2. constit. 30. n. 10. Adverto 2.
Sublata per solutionem sortis obliga-
tione principali non superesse petiti-
onem usurarum ex mora debitarum,
si creditor accipiendo sortem, vel
pretium, sibi non cavit de usuris. per l.
49. §. 1. ff. de act. empt. § l. 4. C. de po-
sti. Carpov. Jurispr. For. p. 2. const.
30. def. 12. quia solutio accepta sine
protestatione purgat moram præce-
dentem, & quod est consecrarium,
commisam præcedentis moræ pœ-
nam diluit. l. 8. in fin. l. ult. ff. de eo,
quod cert. loc. l. 4. C. de pact. int. empt.
& vendit. Nec duæ sunt actiones,
alia sortis, alia usurarum, sed una,
ex qua si quis condemnatus fuerit,
iterata actio repellitur exceptione rei
judicata. l. 4. cit. Adde, quod ob-

ligatio usurarum sit accessoria, adeo-
que sublata obligatione principali sor-
tis &c. subsistere nequeat. l. 139. l.
178. ff. de R. J. Aliud foret, si cre-
ditor sortem accipiens de usurarum
petitione protestatus fuisset, & eam
sibi reservasset; nam protestatio con-
servat jus protestantis. l. 4. §. 1. ff. quib.
mod. pign. vel hypoth. sol. l. 20. §. 1. ff.
de acquir. hered. Carpov. lo. cit. Ad-
verto 3. Quamvis usuræ ultra alterum
tantum regulariter exigi non possunt,
sed, si sortem adæquarunt, cessare
debeant, ita ut nihil amplius usura-
rum nomine debeatur, seu ut fors
duplo insit. l. 26. §. 1. ff. de condit.
indeb. l. 4. §. 1. ff. de naut. fenor. l. 10.
l. 27. §. 1. C. h. t. Carpov. in Pract.
Crim. p. 2. q. 92. n. 43. ex Nov. 121.
Nihilominus tamen excipiuntur ali-
qui casus. 1. Si usuræ non tanquam
usuræ, sed ut interesse peruntur, ut
in Germania communiter fit; nam
tum ultra alterum tantum bene exi-
guntur. per l. 3. §. nunc ff. de eo, quod
cert. lo. ibi: Et quidem ultra legitimam
modum usurarum. Confirmat id re-
cepta consuetudo. 2. Si sint usuræ
rei judicata, quando nempe debitor,
qui jam solverat antea usuras usque
ad alterum tantum, per sententiam
ad solvendum condemnatus solutio-
nem sortis retardavit. 3. Si debitor
super usuris & sorte, vel super sorte,
conventus aut interpellatus effugia
querat, & in multos annos solutio-
nem malitiosè differat Carpov. lo.
cit. n. 51. 54. 62. cum aliis.